

Besvär över Viiskivi Oy:s miljötillstånd / bemötande till Vasa förvaltningsdomstol

Miljöhälsosektionen 20.03.2025 § 30

Beredning och tilläggsuppgifter
hälsoskyddsplanerare Maarit Lönnroth
fornamn.efternamn@porvoo.fi

Mörskoms miljöförvaltningsmyndighet begär hälsoskyddsmyndighetens utlåtande om Viiskivi Oy:s ansökan om miljötillstånd för fastigheten Kapsa (504-405-23-169), Mörskom. För området finns ett gällande marktäktstillstånd samt ett miljötillstånd för brytning av berg och krossning av sprängsten, vilket har löpt ut. Tillstånd söks för brytning och krossning av stenmaterial samt för mottagning och behandling av icke-förorenat jord- och stenmaterial och delar av asfalt. Utlåtandet bör ges senast 10.4.2025 via tjänsten Lupapiste.fi.

Byggnads- och miljönämnden i Askola kommun har 2.12.2021 (101 §) beviljat Viiskivi Oy tillstånd att ta totalt 400 000 m³ marksubstanser under en tioårsperiod. Tillståndet gäller 10 år räknat från dagen då beslutet fattades, dvs. ända fram till 2.12.2031. Byggnads- och miljönämnden har beviljat miljötillstånd för 10 år gällande brytning och krossning av berg 28.8.2014 (55 §). Miljötillståndet har fastställts genom Vasa förvaltningsdomstols beslut 2.10.2015. Miljötillståndet gick ut 28.8.2024. Samma sökande har dessutom för en intilliggande fastighet 20.12.2018 (85 §) beviljats miljötillstånd som gäller tills vidare för en avstjälningsplats för marksubstanser samt för annan behandling av icke-förorenat jordavfall, betong och tegelavfall samt inert avfall.

Kapsa bergsområde ligger norr om regionväg 1751 Mörskom-
Porlom. Planområdets östra del gränsar till kommungränsen mellan Mörskom och Lapträsk. Området har redan tidigare använts för utvinning och förädling av stenmaterial och ett stenbrott har öppnats i området. Området består till största delen av kalt berg. I området krossas stenmaterial som tas från området för vägbyggen och annat byggnadsbruk. Produktionen av olika sorters kross i området uppgår i medeltal till 50 000 ton och maximalt till 120 000 ton per år.

Brytningsarbetet består av borrhning, laddning och sprängning samt spräckning av de alltför stora stenblocken. Från det område som ska brytas avlägsnas ytjorden och den lagras i områdets östra del som buller- och dammhinder. Krossningsanläggningen placeras på områdets bottennivå och så nära stenbrottets vägg som möjligt, där berg tas vid respektive tidpunkt. Färdiga krosssorter flyttas från krossningsanläggningen till lagerhögar och från dem till lastbilar med hjullastare. Färdiga produkter transporteras från området med lastbilar.

Verksamheten är i allmänhet säsongsbetonad och beror på efterfrågan, men verksamhet kan förekomma hela året. Det kan också finnas mellanår i verksamheten, då inga stenmaterial tas från området. Krossningsanläggningen är flyttbar, dvs. anläggningen förs

till området för varje driftperiod och förs bort efter att respektive entreprenad avslutats. Krossningen utförs som en entreprenad, varaktigheten av en krossningsperiod är vanligtvis 3–8 veckor. Det brukar förekomma 1–3 krossningsperioder per år. I proportion till den genomsnittliga årliga täktvolymen utförs det uppskattningsvis 2–3 sprängningar på området per år.

De dagliga drifttiderna:

- krossning vardagar från måndag till fredag kl. 7.00–22.00
- borrning vardagar från måndag till fredag kl. 7.00–21.00
- sprängningar och skutknackning vardagar från måndag till fredag kl. 8.00–18.00
- lastning och transport vardagar från måndag till fredag kl. 6.00–22.00. Transport av marksubstanser i undantagsfall lördagar kl. 7.00–16.00.

Under aktiva tider består trafiken av 10–30 bilar per dygn.

Arbetsområdet hålls rent enligt marktäkts- och miljötillstånden och obehöriga personers tillträde till området är förbjudet. Efter avslutad verksamhet kommer området att landskapsanpassas och städas upp.

De närmaste bostadsbyggnaderna ligger på cirka 500 meters avstånd från täktområdets gräns på områdets södra sida. Det finns inga grundvattenområden i närheten av täktområdet.

Dammutsläpp uppstår i olika skeden av krossningsprocessen och i viss mån vid flyttning av kross (lastning, transport) och siktnings. Dammspridning förhindras beroende på förhållanden och i mån av möjlighet genom bevattnings av det material som behandlas (vid krossning) och genom inkapsling av anläggningens transportörer och siktar. Damningen minskas också genom att fallhöjderna hålls så låga som möjligt. Spridning av damm från marken i området hindras vid behov genom bevattnings. Dammspridning österut och norrut förhindras också genom placeringen av lagerhögar. I ansökan presenteras en luftkvalitetsutredning från 2013, enligt vilken det kan antas att gränsvärdena och riktvärdena för partikelhalterna underskrids i eventuellt störningskänsliga objekt. Enligt rapporten är det dock möjligt att dygnsvärdet under gynnsamma väderförhållanden kan vara relativt högt. Det föreslås en fortlöpande sensorisk bedömning av det damm som uppstår under produktionen.

I verksamheten uppstår buller vid krossning, transport och lastning samt siktnings. Den största enskilda bullerkällan är krossningsanläggningen. Lastning och arbetsmaskiner, t.ex. ljud från backlarm, kan tidvis höja bullernivån. Hur bra ljudet hörs i omgivningen varierar beroende på bland annat väderförhållanden och tid på dygnet. Som hinder för bullerspridning fungerar naturliga terrängformer och bergväggar som uppstått vid brytningen samt lagerhögar. Bullret minskas också av regelbundet underhåll av materielen och av andra utrustningstekniska lösningar. Krossningen är säsongartad och den årliga verksamhetstiden är relativt kort. I

ansökan presenteras en bullermätningsrapport från 2017, enligt vilken bullret från krossningen inte överskrider riktvärdena i de närmaste störningskänsliga objekten. Det föreslås en fortlöpande sensorisk bedömning av det buller som uppstår under produktionen.

På täktområdet förvaras inga stora mängder bränsle och krossningsanläggningen är på plats endast under driftstiden. Regn- och dagvatten i täktområdet rinner längs diken mot norr och öster. Vid det dike som rinner ut i östra delen byggs en ny sedimenteringsbassäng. Man ser till att inga miljöskadliga ämnen rinner ut från området med utflödet. Vid behov effektivteras vattenbehandlingen med t.ex. oljeavskiljare. Avloppsvattnet från toaletten i krossningsanläggningens personalutrymmen leds till en sluten behållare och förs till avloppsreningsverket. Alternativt används en torrtoalett. Kvaliteten på vattnet i borrhjulen på fastigheten Syrjälä 504-405-22-158 kontrolleras. Ett kvalitetsprov tas av vattnet i brunnen och vattennivån mäts vart tredje år när verksamheten är aktiv.

Miljöhälsovårdschefen

Miljöhälsosektionen beslutar ge följande utlåtande i ärendet:

Bullret från verksamheten får inte på de närmaste bostadsbyggnadernas gårdsplaner eller på områden som används för fritidsboende överskrida de riktvärden för buller som anges i statsrådets beslut 993/1992. I synnerhet ska uppmärksamhet ägnas åt att förebygga olägenheter som orsakas av lågfrekvent buller. Också bullernivåer som är lägre än riktvärdet kan störa trivselen. Miljöhälsosektionen anser att om verksamheten medför bullerolägenheter för bosättningen ska den inte bedrivas under veckoslut, inte heller fredagar efter kl. 17.00. Det är alltid bra att begränsa spridningen av buller, även om det inte finns objekt som ska skyddas helt inom verkningsområdet. Eftersom det redan har gått en relativt lång tid sedan den tidigare bullermätningen och förhållandena kan ha förändrats kan det vara skäl att bedöma bullret som riktas mot de närmaste störningskänsliga objekten också med hjälp av bullermätningar.

Damm får inte spridas i skadliga mängder till gårdsområdena till de närmaste bostadsfastigheterna eller fritidsbostäderna. Vid bekämpning av damm bör användning av dammbindande kemikalier undvikas, för att minimera risken för förorening av grundvattnet. Eftersom det redan har gått en relativt lång tid sedan den tidigare mätningen av luftkvaliteten och förhållandena kan ha förändrats kan det vara skäl att bedöma dammolägenheterna som riktas mot de närmaste störningskänsliga objekten också med hjälp av mätningar.

På täktområdet är det skäl att reservera absorberande torv eller något annat ämne som lämpar sig för bekämpning av kemikalieskador.

Miljöhälsosektionen har inget annat att anmärka i ärendet.

Beslut:
Förslaget godkändes.

Miljöhälsosektionen 29.01.2026
2843/11.05.02.08/2023

Beredning och tilläggsuppgifter
hälsoskyddsplanerare Maarit Lönnroth
fornamn.efternamn@borga.fi

Vasa förvaltningsdomstol bereder Mörskoms hälsoskyddsmyndighet tillfälle att ge ett skriftligt bemötande av besvär som gäller Askolas byggnads- och miljösektions beslut 28.8.2025 § 59 om Viiskivi Oy:s miljötillstånd. Bemötandet ska sändas till förvaltningsdomstolen (*vaasa.hao@oikeus.fi*), helst elektroniskt, senast 5.2.2026. Filerna ska identifieras genom att de namnges enligt handlingens innehåll. Ärendets diarienummer är **1321/2025**.

Niskavuori Oy och de övriga som anfört besvär bedriver jordbruksverksamhet, huvudsakligen mjölkproduktion, i omedelbar närhet av det planerade brytningsområdet, och dessutom finns ett bostadshus i området. Produktionsbyggnaderna ligger på cirka 600 meters avstånd från täktområdet. En betydande del av gårdens åkrar och betesområden samt höladan ligger mycket nära täktområdet.

Krav 1

Enligt tillståndsvillkor 17 får brytning, skutknackning, sprängningsarbeten och krossning inte utföras under tiden 1.5–30.9. Enligt tillståndsvillkor 25 ska innehavaren av gårdsbruksenheten öster om verksamhetsområdet underrättas om sprängningar som utförs i april och oktober senast dagen före sprängningen.

I besvären kräver man att miljötillståndet ska ändras så att det verksamhet som avses i punkt 17 i miljötillståndet inte får bedrivas under tiden 1.4–31.10. I andra hand ska man komplettera tillståndsvillkor 17 med förbud att sådan verksamhet som avses i det inte får bedrivas under tiden 1.5–30.9 och inte heller i april eller oktober, om boskap betar inom verkningsområdet för stenbrottet eller om vegetationsperioden pågår i Nyland.

Kravet motiveras med att brytning och krossning medför bullerolägenheter för betande djur, och det är inte möjligt att tillfälligt flytta boskapen bort från betesområdet, särskilt inte unga djur, till exempel för den tid som sprängningarna pågår. I besvären påpekas

att verksamheten orsakar också dammolägenheter, vilket försämrar kvaliteten på foder på betesmarkerna och kan orsaka sanitära olägenheter för boskapen. Verksamheten begränsar också möjligheterna att placera gårdsbruksenhets byggnader på egna fastigheter.

Krav 2

I besvären krävs att det som bestäms i det tidigare miljötillståndet ska iakttas vid byggandet av bullervallar. Enligt besvären förutsatte det tidigare miljötillståndet att man i början av verksamheten bygger en 5 m hög och 40 m lång bullervall på östra sidan av krossanläggningen. Bullervallen har dock enligt besvären inte byggts. I besvären påpekas att vallarna inte bara skyddar mot buller utan också förhindrar spridning av damm.

Miljöhälsovårdschefen

Miljöhälsosektionen beslutar ge följande bemötande i ärendet:

Miljöhälsosektionen anser att verksamheten inte får orsaka men för djurs välfärd. Djurhållaren ska, utan oskäligen arrangemang för att förebygga olägenheter som orsakas av verksamheten på grannfastigheten, kunna fullgöra sina skyldigheter enligt lagen om djurvälfärd.

Miljöhälsosektionen har inget annat att anmärka i ärendet.

Paragrafen justeras genast.